

ЗМІСТ

Вступ	6
То як, хочете стати політиками?	
Розділ 1	10
До речі, а кому потрібна та політика?	
Розділ 2	16
Як ми розв'язуємо проблеми? І хто ухвалює рішення?	
Розділ 3	20
Три найважливіші речі в політиці	
Розділ 4	26
Як надати переконливий аргумент?	
Розділ 5	34
Конфлікт – це добре	
Розділ 6	39
Конфлікт може обернутися злом	
Розділ 7	43
Час засновувати партію	
Розділ 8	48
Як уникнути тиранії більшості?	
Розділ 9	53
Знання – це сила	
Підсумки	57
Сила людей	

Словничок	58
Література	60
Подяка	61
Покажчик	62

До речі, а кому потрібна та політика?

Якби ви жили десь на безлюдному острові, то політика, очевидно, не пригодилася б. Ви могли б присвоїти собі звання Верховного Головнокомандувача чи Головнокомандувачки Нашанії і бути одноособним правителем чи правителькою. Єдине заперечення, що виникатиме, виникатиме лише у вашій голові. Ви одразу ж покладете йому край, просто змінивши хід думок і видавши відповідний наказ.

Собі.

Бо ж кому, як не вам, виконувати власні накази на безлюдному острові? Можете ухвалювати закони. Але й виконувати їх випаде тільки вам. Усе, що треба, ви робитимете лише власноруч. Буде складно. І самотньо.

**Та, на щастя, ніхто не живе
в таких умовах.**

Добро в кожному з нас

Життя в соціумі дає безліч переваг: є ті, хто вас обійме, хто сміятиметься з ваших жартів, писатиме вам повідомлення тощо. А ще ми можемо наглядати одне за одним, учитися одне в одного й досягати ліпших результатів, аніж самотужки.

Є безліч причин, чому нам потрібна (і бажана) спільнота, а також система, яка забезпечила б її функціонування. Ось чотири найважливіші:

✓ Перша причина: Захист

Викивати інколи не надто просто, до того ж важливо мати в розпорядженні кілька речей (їжа, дах над головою, територія, гроші тощо). Дуже багато притичин і явищ загрожують іншим людям чи їхньому майну. Загрозу можуть становити природа (наприклад, пожежі, хвиж тварини чи негода), зовнішні сили (як-от напад іншої країни) чи внутрішні (наприклад, злочинці). Ми потребуємо захисту від усього цього.

✓ Друга причина: Залагодження конфліктів

Одне з головних завдань спільноти — ділитися. Наприклад, коли люди живуть разом. У країні чи місті. Відповідно, вони розділяють одну територію. Та не лише її. Вони ділять між собою ще й завдання, обов'язки та їжу. Потреба ділитися породжує конфлікти. Якщо ви коли-небудь вирішували,

кому дістанеться останній шматок піци, ви точно розумієте, як розподіл навіть чогось незначного може спричинити суперечку. Інколи люди не розуміють, як справедливо ділитися тією чи тією річчю. Якщо ми не маємо чіткої системи розв'язання суперечок щодо розподілу майна, конфлікти можуть загрожувати всій спільноті.

✓ Третя причина: Спільне досягнення успіху

Спільнота допомагає реалізувати масштабніші й ліпші задуми, ніж це вдається людям поодинці. Група осіб може зосередитися на виконанні конкретного завдання, на якому знається найліпше. Я змію зводити будинки, а ти вирощуєш рослини на їжу, поки наш друг білє розробляє комп'ютерні ігри. Відтак ми можемо обмінювати плодами своєї праці, використовуючи гроші. А ще можемо разом побудувати те, що навіряд чи спорудили б поодинці: дороги, мости або каналізаційні системи, які поліпшують якість життя кожного.

✓ Четверта причина: Забезпечення справедливості

Спільнота передбачає обмін: грошима, майном, послугами. Забезпечити справедливий (по змозі) обмін — одна з основних ідей, над якою працюють політики. Це складне завдання, проте більшість спільнот таки вживає низки окремих заходів, щоб забезпечити його.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

ПРИКЛАД

Активна громадянка: Джейн Джейкобс

У політичному процесі північноамериканських міст Джейн Джейкобс знають як одну з найвпливовіших постатей в історії. Її ніколи нікуди не обирали, вона ніколи ніде не керувала, але така змінила лад у найбільших містах Канади та Сполучених Штатів.

Коли Джейн Джейкобс у 1950–1960-х роках жила в Нью-Йорку, її як письменницю та матір неймовірно засмучувало те, що зникають цілісні та затишні райони, а на їх місці виростають хмарочоси. Тож вона організувала протест проти побудови великого шосе «Швидкісна магістраль Нижньої Мангеттен», яке пролягало б через квартал, де мешкала Джейн. Роками жінка писала листи й петиції, виходила із сусідами на протести і, зрештою, будівництво того шосе скасували.

Відтак Джейкобс переїхала в Торонто. Там знову побачила, що міська влада задумала знищити будівництвом шосе квартал, у якому вона жила. Цього разу йшлося про «Швидкісну магістраль Спідіна». Джейн із сусідами організувала протест і знов-таки після кількох років дебатів зуміла домогтися скасування того проекту. Зрештою, вона стала опрестовувати плани міської влади будувати ті чи ті автомагістралі.

Хоча Джейн Джейкобс не мала відповідної освіти в галузі містобудування, проте написала кілька книжок. Найвідоміша з них — «Смерть і життя великих американських міст». Там авторка поділилася баченням розвитку міст, а також подала аргументи, чому, на її думку, експерти планують міста неправильно.

Одна з її фундаментальних думок: житлові квартали треба планувати так, щоб люди ними гуляли, а не їздили на авто. Ідею підхопили архітектори з інших міст у всьому світі. Незабаром ця концепція стала основоположним принципом у плануванні міст. У журналі *American Scholar* читаємо, що Джейн Джейкобс написала «найвпливовішу книжку ХХ століття з урбаністики».

Джейкобс здійснила все це, не маючи офіційних повноважень ухвалювати ті чи ті політичні рішення. Вона просто була активною громадянкою, яка прагнула поліпшити світ довкола. І досі це успіху.

До слова... Навіть попри те, що Джейкобс змогла вплинути на думку багатьох експертів, політики не завжди готові були до них дослухатися. Якщо немає політичного спротиву, чимало міст і далі будують райони, пристосовані для їзди, а не для прогулянок. Це ще одна наука, яку варто засвоїти в політиці: недостатньо змінити позицію фахівців — потрібно змінити суспільну думку.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Як уникнути тиранії більшості?

Колись у Канаді, як і в інших країнах, був закон, що передбачав шлюби лише гетеросексуальних пар, тобто чоловіка й жінки. Шлюб чоловіка з іншим чоловіком чи жінки з іншою жінкою суперечив закону. Багато людей вважали такий порядок несправедливим, однак не могли схилити на свій бік суспільну думку, щоб той закон таки змінили.

Аж зрештою, 2003 року суд провінції Онтаріо визнав цей закон неконституційним, постановивши, що геї та лесбійки мають таке ж саме право на шлюб, як і всі інші люди. Закон негайно змінили. Тисячі людей, яким раніше забороняли одружуватися чи виходити заміж за своїх партнерів, стали підвінці в Онтаріо. Роком пізніше суди в деяких інших провінціях Канади винесли схожі ухвали. Зрештою, 2005 року уряд Канади запровадив новий сімейний закон, що визнавав одностатеві шлюби на території всієї країни.

Останнім часом схожих висновків доходить і суди у США. Федеральний закон забороняв органам влади визнавати одностатеві шлюби. Проте Верховний суд у 2013 році визнав цей закон неконституційним. Згодом, 2015 року, той самий суд скасував і місцеві закони, які діяли у штатах і забороняли одностатеві шлюби. Так одностатеві шлюби узаконили на території всієї країни.

Чому це важливо? Бо якщо народні обранці в органах влади ухвалюють закони, то суди інколи можуть їх змінювати. Раніше в цій книжці я розповідав про конституцію, тобто про закон над усіма іншими законами. Завдання судів — скасовувати чи змінювати закони, які, на їхню думку, суперечать принципам, викладеним у конституції. Навіть якщо більшість людей підтримує закон, суд скасує його, якщо він неконституційний.

Вище від суспільної думки

Ми вже зазначали, що суспільна думка — найвагоміший чинник у політиці, а в демократичних країнах люди висловлюють її, обираючи представників до

органів влади. Утім, є серйозні причини, чому ми розбудовуємо системи (як-от суд, що може тлумачити конституцію), які мають право обмежувати владу народних обранців і навіть перечити думці суспільства. Ідея конституції в тому, що вона описує найважливіші принципи та цінності — основу держави. Інколи саме ці принципи та цінності скасовують закони, ухвалені політиками.

Одна з найвагоміших причин обмежувати повноваження обраних політиків — захист прав меншості. У демократичному процесі більшість однодумців, тобто більш ніж половина, може контролювати процес виборів. Тож ми приймаємо конституцію, бо вважаємо важливим, щоб більшість виборців не керувала політичним процесом так, аби нашкодити меншості. Особливо коли йдеться про потенційне порушення прав людини (ноді це явище називають «тиранією більшості»).

Саме це завдання виконують суди у прикладі з одностатевими шлюбами — вони захищають меншість. Упродовж усієї історії суди послугували як конституційні, щоб захистити права релігійних громад, етнічних меншин чи людей, які висловлюють непопулярні погляди.

Якщо хтось вважає, що закон обмежує його права, то має можливість звернутися до суду, щоб той скасував або змінив закон.

Ми називаємо такий процес «перевіркою» на демократичність. Суди перевіряють, чи працює демократія належно, відповідно до принципів, які люди вписали в конституцію.

Утім, конституція і суди — не єдиний запобіжник.